

Zas Latweeschu draugs.

1838. 1 Septbr.

35ta lappa.

J a u n a s f i n n a s.

Is Rihges. Pa Wahsemmi ikweenam reisneekam leels preeks redsoht, ka tur wiffi laudis jaun' fataisitus zeltus zeenâ gohdâ turr. Us teem maseem zelleem, kas tif preeksch kahneekem, sirgu jau ne laisch wirfû, neds zittu lohpu, ir ne aitiau. Zaur grahwju ir behrens ne drihstahs funnu dsiht, neds pats kahpt. Ak, un kâ katrs zilweks ir tohs augtu kohzinus gohdigi kohpi un farga, kas tur zekmallâ. Glichts un smuks tur katrs zetschs, jo wiffi laudis apdohma, zil leelu pulku naudas tahds zetschs maksa, un ka tak katram par labbu nahk, ka tif glihti to fataisija un kohpe. Bet muhsu mallâs, kur wehl pee tahda glihtuma naw eeraddinajuschees, wehl daudsreis dsird, ka zaur aplamibu woi zetschs isposhtihis, woi kohks fahesihis, woi grahwis ar smiltim peebehrees. Dabbuja Rihges rahs ne fenn arri dsirdeht, ka pee ta jauna leelzetta Rihges un Zelgas was starpâ, kas tif aplam dauds naudas maksa, arri jau brihscham skahde zaur to noteekoht, ka laudis labbi ne apdohma, ko darra. Tapehz nu islaide studinaschanu, kas zeeti un pee strahpes aisteeds, ka 1) ne buhs lohpus ganniht neds pa to zeklu paschu, neds pa to grahwju mallahm, 2) ka pa to zeklinu preeksch kahneekem neds buhs braukt, neds jacht, un 3) ka zaur teem grahwjeem zekmallâ arri neds buhs jacht neds braukt neds lohpus dsiht. Kaut jel nu turretohs pehz schi likkuma tâ patt tee zilweki, kas tai zekâ eet, woi jahj, woi branj, kâ arri tee, kas tam zekam blakkam dsihwo! — Muhsu zeenigs generalgubernators laidis sinnu us Pehterburgi, ka taggad scho jaunu leelzektu arri jau ismehroja un ka no Rihges lihds Olaines postes riktigi effoht 19 werstes un 209 affis, un no Olaines postes. us Zelgamu 19 werstes un 300 affis.

Is Mattihschu draudses, Widsemme. Stâ swehtdeenâ pehz waffaras swehtku atswehtes gahje preeksch pussdeenâs peez puifchi, kaiminu behreni, kamehr wezzaki basnijâ bija, us Burtneeku esaru, tur needrôs few raudawu pautus fakraht. Atradde pee mallas masu wezzu laiwu, kahpe wiffi bes bailehm eekschâ, un dewahs, ar kahrti, kas septin pehdas garrumâ, druzjin nohst no mallas. Bet ne zil tahk, tad jau ar kahrti wairs ne pasneedse dibbeni, un wehjsch winnus dsinne prohjam. Nabbadfini gauschi istruhkabs, nomannidami, ka nu ne ko ne spehje prett wehju un wilneem, un Deems sinn, woi nu zaur laiwas wej-

zumu, woi zaur puifu isbailehm, woi zaur stipru wehju ta nelaimé notifke, ka wiinni wiffi kritte uhdéni un noflifke. Zif pehz pahri deenahm wiinu nomirruschas meefas usgahje ohtrâ mallâ appakfch Kohfchules muifchas. Trihs bija fainneeku dehli, weens kalpa, un weens atraiknes dehls. Wiffuwezakajs bija 13 gaddus wezzumâ un wifsjounakajs 9 gaddus. — Gauschas behdas pahrnehme wiffu draudsi, kad mahzitajs us kanzeles, Deewu luhgdams, fchi notikkuma peeminneja, bet wiffwairak puifu wezzaki lohti nofkumstahs. Zif Jesus mahzibas wiinu fahpes warreja remdeht un wiinu firdis tâ apmeerinacht, ka, us saweem nelaimigeem behrnineem dohmajoht, Barukam (4, 23.) lihdsigi, warreja isfaukt: Nehs gan ar raudafchanu un behdafchanu juhs effam atlaidufchi, bet Deews juhs mums atdohs ar preezibu un eelihgsmofchanu muhscham. (W. G.)

Zs Behrsohnes draudses, Widsem mē. Skohlas nams fchai draudsei brangs deesgan, arri jau gahdahts, ka skohlmeisters labbi warrehs istift, bet skohlmeistersa pascha wehl truhkft. Lai Deews jel dohd zeenigam dsimtskungam drihs labbu atrast, ka arri tanni mallâ Deewa atsihschana un Deewa bihsafchana ir jau pee behrneem jo deenas jo wairotahs.

Zs Schwizzeru semmes. Tur tai aprinki, fo sauz Wallis, schinni waffarâ diwi masi behrni, pehz kurreem wezzaki ne mas ne bija luhkojufchi, laukâ pasudde. Zlgu laiku wiinus welti mekleja, bet beidscht atradde wiinu kaulus augstas stahwas klints wirfû, kur tee brihnum' leeli putni, kas tur beefi dsihwo un fo sauz: ehrgtus, masinus bija eenessis dsihwus sawâ ligdâ un apchdufchi. Kad jehgeris ar leelahm mohlahm kalnam bija uskahpelejis, tad par laimi wezzi putni ne bija ligdâ, bet tik diwi jauni, kas wehl ne pratte skreet, un tâ wiinam laimigi isdewahs, behrnu kaulus kohpâ ar abbeem jauneem putneem nonest semmē.

Zs Parifches. Kaut gan Sprentfchu Fehnini un wiinu raddu raddi lihds schim wehl zeeti turrejahs pee Kattolu tizzibas, tatschu notizzis, ka taggad patte Fehnina meita, kas apprezzejusees ar to Wahz' erzogu no Wirtemberges, sawu jaunpeedsimmuschu behrnu irr likkufe kristiht Lutera tizzibâ.

• Perseru wihrs, Zuhdu zilweks un Kristus zeenitajs.

Kahds Zuhdis eegahje Perseru tauschu Deewa nammâ, skattitees, kâ tur kalpo un tizzibu nokohpj. Brihnodamees, redseja to swehtu ugguni, fo tur weenadi ween fakurrina un usturr pehz schahs tautas tizzibas. Tad sazzija us to preesteru: "kâ tē redsu, juhs peesauzeet scho ugguni it kâ kahdu Deewu." — "Paschu ugguni gan ne peesauzam," — atfakka Perseru preesteris, — "bet winsch mums tilkai deer par kahdu lihdsigu sismi paschas mihtas kauls, kas mums labbu darra ar sawu spohschumu un gaischumu, tik lab kâ ar fildumu, fo mums dohd." — Zuhdis atkal tâ: "Nu, woi tad juhs fauli zeenijeet par sawu Dee-

wu? Woi jel ne sinnat, ka schi patti tik lab, kà arri ugguns jebkahds, lihds ar wissahm radditahm leetahm pasaulé zittada naw, kà arri raddijums pascha Wiffuspehzigä?“ — ”Zo gan sinnam,“ preesteris atbild, ”bet zilweks, ar meefas prahtu, kahds taggad irr, ne warr fanemt to neredsamu wiffaugstaku buhschanu pascha swehta Deewa, kad winnam ne dohd kahdu lihdsibu jeb redsamu sihmi, fo ar juschanas spehkeem, kas dwehseles eerohschchi irr, warr fanemt, un fo woi redseht woi dsirdeht warr. Un woi tad faule ne irr patti labba un ihsti derriga lihdsiba, fo pasaulei warr preekschâ zelt un doht no ta muhschiga spehka un gaismas ta, kas wiffu pasauli irr raddijis, un kas to arri weenumehr usture un apgahda un swehti, bet fo ar meefas azzim tik pat ne warr redseht, it kà winnu ne warr fanemt un isdibbinahc ar muhsu wahju prahtu un sapraschanas spehku jeb ar muhsu garra azzim, kas wehl patumschas irr un tē ne peeteek.“ — Zuhdis wehl atfalka tã: ”Bet woi tad juhfu laudis arri proht is schkirt to bildi un lihdsigu sihmi no pascha Muhschiga un Wiffwehta, ka bilde faulei tiklai buhs buht, un woi tohs kohpã ne fajauz. Klau, jau juhfu laudis fauli fauz par sawu Deewu, un to wehl semmaku un masaku bildi un faules lihdsigu sihmi par Deewu zeenidami; raug', kà jau zekhs mettahs preeksch semmes ugguns leesmu, fo zilweka rohka uskuhrusi un apkohpj, un peeluhds scho ugguni arri kà Deewu. Juhc ar scho leesmu gan kahrinajeet un labbinajeet kauschu meefigas azzis; bet dwehseles aze, kas eeksch winneem irr, to juhcs, preesteri, wildami apumschojeet un apstulbojeet tihscham; jo ar to, ka zilwekeem dohdeet skattihc to redsamu laizigu uggunt, juhcs winneem atraujeet to debbesigu gaismu, un aplahjeet wiffas gaismas un sapraschanas ihstu weenigu awotu. Nē, tã mehs Zuhdi ne darram, muhsu tizziba skann: ”Zew ne buhs sewim ne kahdu bildi jeb lihdsibu darriht no ta, kas debbes un semmi irr darrijis.“ — ”Bet kà tad juhcs fauzat sawã Zuhdu wallodã to Wiffaugstaku?“ tã prassija nu Perseru preesteris Zuhdam; un schis fazzija: ”Mehs winnu fauzam: Jehowah Adonai, tas irr: tas Kungs, kas irr, kas bijis, un kas weenumehr buhs. — Un woi tã naw pareisi? tã waijaga buht!“ — ”Zuhfu wahrds irr leels un teizams,“ atfazzija preesteris, ”bet man schkeet, pahrleeku garsch un zilwekam arri bailigs wahrds, kas firdi beedina!“ —

Scheem tã runnajoht, eenahze wehl treschais un prohti kristihcs zilweks tai Perseru Deewa nammã, to swehtu ugguni tē apskattihc. Zudal abbi winnu prassija: ”Kã juhcs fauzeet sawã tizzibã un wallodã paschu Wiffwehtu debbesis?“ — Kristus zeenitais us weetas atbild: ”Mehs winnu fauzam: Abba, tehtihc! jeb par teh wu, un prohti: wiffu zilweku teh wu! — Us scho wahrdu ir Zuhds, ir paganu wihs skattijahs weens ohtram azzis, un brihnodamees, fazzija: ”Nudeen', juhfu wahrds irr tai swehtai leetai un buhschanai jo tuwu klahc, un patc labbais augstis wahrds, un ihsta nosaukschana! pareisi, tã irr gan. Bet kas jums Kristus zeenitajeem mahzijis scho wahrdu, un kas jums dewis to drohschu prahtu, paschu Wiffuwarrenu, Swehtu un Muhschigu nosaukt par teh wu?“ — ”Kas tad zits,“ fazzija nu tas kristihcs zilweks, — ”kã winsch patc,

prohti pats muhsu mihtais tehws, zaur to, fo winsch sawâ weerâ us mums sub-
tijijs. — Un nu sahze winsch teem plaschali stahstihet un fluddinacht to mihtu
preeka mahzibu no Jesus, kâ tas tehws sewi parahdijees eefsch un ar sawu dehlu,
un to ewangeliumu no pafaules pestifchanas un salihdsinaschanas; un kad scheem
labbi patifke, wehl wairak dsirdeht, winsch teem isteize wiffu swehtu dsihwibas
zektu ta pafaules pestitaja, no scha peedsimschanas lihds winna augfchamzelscha-
nu; ir zittus no winna brihnuma darbeem, un wiffuwairak, kahdas no teem
jaukeem lihdsibas stahsteem muhsu Runga, un dauds no winna swehteem wahr-
deem un baggatahm mahzibahm, un swehteem likkumeem un eestahdischanahm. —
Zo dsirdejusch, abbi palifke it apdohmigi un tizzigi sawâ prahâ un firdi, ir Ju-
dis, ir Perferis pazehle sawas azzis us debbes, un Apjahm azzim un ar fu-
stinatu firdi, fazzija reise: "Zeescham, tehws! mihtais tehws! muhsu tehws
debbes!"

Un ar scho wahrdu wiffi trihs, swehti nopuhfchotees, dewahs few rohkas
it mihtligi, un sauzahs few par brahteem! — par weena tehwa behrneem.

R. C.

Râ Entenderu semneeki taifa sawus falmu juntu.

Entenderu semmê tâ patt, kâ pee mums, wehl dauds semneeku mahjas un rihs-
jes un zittas ehkas apjuhîm ar falmeeem, bet winnu jumti isffattahs dauds glihtaki
un irr arri dauds stipraki, ne kâ muhsu. Warr buht, ka nahk arri zaur to, ka wiini
wairak darbojahs, falmus labbi lihdseni, gluddeni un zeeti falift; bet gan ihpaschi
paleek zaur to winnu jumti tik labbi, ka tikween tohs garrakus falmus nemm un
tohs, kas wehl naw fakulti, bet no kam wahrpas tik nogreestas. Tahdus ne-eelau-
situs garrus falmus dauds weeglaki warr uskraut gluddenus un zeetus, ne kâ tohs,
kas jau fakulti, woi eelausiti. — Us tahdu wihsî Entenderi dabbu juntu, kam
nedf leetus nedf wehisch ne eet zaur, tohs pohstidams. Sinnams, turklaht winnu
junteem arri tohti palihds, ka wahrpas no falmeeem irr nogreestas, kâ pirmiht fazzi-
jam; jo wahrpahm, lai kull, zil gribbedam, tomehr daschi graudini wehl paleek eef-
schâ, fo wahrnas un zitti putni kahrigi mekle dabbuht ahra, falmus tik israkkadami
un juntu paschu Fehsidami. — Woi ne pee mums zitti buhs, kas paschi isproh-
wehs, woi schi Entenderu gudriba derr, woi ne? — Mums schkeet, ka turklaht
nedf wairak naudas, nedf darbu waijadsefchoht, un ka teescham tohti derrehs.

(G. E.)

Lihds 30. August pee Rihges irr atnahkuschî 1143 fuggi un aisbraukuschî 1056.

Brihw drikket. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napiersky.